

4. december 2004

TEM

Referat for dragt- og tekstilpuljens møde i

København 1. september 2004

Kære alle!

Mange tak til værter og indlægsholdere for et spændende møde på Amalienborgmuseet og Nationalmuseet. Indlægsholderne har denne gang stort set skrevet deres egne referater selv – og tak også for den indsats.

Kl. 11.30: Mødtes vi på Amalienborgsmuseet, hvor Gerda Petri viste om i museets særudstilling af kongelige brudekjoler. Dagens overskrift var "Hvid brud - i kongelig tradition".

Kronprinsesse Marys brudekjole var udstillingens centrale element, og den fik dybde og perspektiv af dronning Margrethes brudekjole fra 1967 uden de berømte Carrickmacross-kniplinger, dronning Ingrid's brudekjole fra 1935 og dronning Alexandrines fra 1898. Dragterne i udstillingen var et orgie i udførelse og materialer på et højt niveau. De var monteret på gennemsigtige grønne trådginer af den type, som tidligere er blevet brugt til dragtudstillinger på Amalienborgmuseet.

Kl. 14: Omvisning i Nationalmuseets særudstilling "Hurtigere, højere, stærkere. De olympiske lege gennem 3000 år" – med fokus på dragt og krop. Omvisningen var specialdesignet til dragtpuljens medlemmer og gennemgik dels overordnede aspekter af Olympiadens historie og havde dels særlig fokus på sportsudøvelse først uden dragt og senere med forskellige typer af dragter til forskellige sportsgrene.

Kl. 14.30-17: Dragt- og tekstilpuljemøde i Nationalmuseets undervisningslokale 2.

Indlæg fra arbejdsgrupperne.

Orientering om arbejdsgruppen vedrørende registrering og terminologi ved Tove Engelhardt Mathiassen

Opfordring til dragt- og tekstilpuljens medlemmer til at undersøge link til ICOM-Costume Committees dragtterminologi/registrering:

<http://www.mda.org.uk/costume/vbt00e.htm>

ICOM Costume Committee har arbejdet med denne oversigt siden 1971 og var omkring 1983 klar til publicering. – Det giver en vis ydmyghed med arbejdet.

1. Målsætning for arbejdsgruppen:

At skabe et godt arbejdsredskab til registrering.

At danne basis for ensartede og historisk korrekte registreringer på landsplan.

At formidle autoriseret terminologi indenfor dragt og tekstil til offentligheden via www.dragt.dk

2. Metode:

Indledende diskussioner om, hvad arbejdsredskabet "skal kunne", pågår stadig. Men vi starter i første omgang med at opbygge en alfabetisk, leksikal liste, hvori der er søgefunktioner på tværs. Vi afprøver fra 20. september denne metode med udgangspunkt i forskningsbaserede definitioner om med Birka Bitsch ved computeren i et pilotprojekt. (se referater fra arbejdsgrupperne på den interne side)

3. Det videre forløb:

Vi sætter ikke vort lys under en skæppe, så når ICOM var 12 år om at udarbejde en ret skematisk oversigt – regner vi med at skulle bruge mindst et år, før vi er klar med et egentligt projekt til at søge penge på.

Det er meget kostbart at skabe et relationel database, hvor man kan søge på kryds og tværs, og alle aspekter af ønskelige søge funktioner skal gennemtænkes, før man kan begynde på et sådant projekt.

I gruppen får vi også ideer til forskningsprojekter, som eventuelt kunne publiceres på hjemmesiden og have link fra den leksikale oversigt. For eksempel et forskningsbaseret projekt om måltagningens historie med link til gode råd til måltagning af dragter fra forskellige stilperioder.

Der var fire indlæg fra arbejdsgruppen for dragt- og tekstilforskning

Lise Skov: Design, pels, verden.

Mit oplæg har fået titlen DESIGN, PELS og VERDEN som tre stikord til min forskning om mode og tøj. Jeg er sociolog og har arbejdet med mode i mange år, og jeg har skrevet og publiceret en del – mest på engelsk. Lige nu er jeg mellem stillinger – ved at færdiggøre et forskningsadjunktur ved Sociologisk Institut, KU inden jeg skal tiltræde en lektorstilling ved Handelshøjskolen i København hvor jeg er med til at opstarte et nyt forskningscenter for kreative industrier.

Det første stikord er DESIGN, fordi mit ph.d. projekt var en undersøgelse af beklædningsdesign i Hong Kong – den kreative proces indkapslet i

regionens store eksport-orienterede beklædningsindustri. Min undersøgelse tegnede et arbejde af designernes arbejde og karrierer, og gennem de historier, de havde at fortælle, der tegnede der sig et nuanceret billede af Hong Kong som en by der både fremmer og begrænser kreativitet i modedesign.

For et par år siden gik jeg så i gang med et nyt forskningsprojekt om PELS. Efter jeg havde undersøgt det kreative led i varekæden var jeg interesseret i at udbrede perspektivet, og for at kunne gå i dybden måtte jeg begrænse feltet horisontalt. At valget faldt på pels skyldtes dels at pels var begyndt at vende tilbage i modebilledet efter det havde været helt ude i mange år, dels at Danmark er en vigtig pelsavlernation. Kontroversen om pels har for mig at se to vigtige dimensioner, som jeg behandler i min forskning. Den ene er spørgsmålet om dyrene og hvordan vi skal bruge naturens ressourcer. Den anden er angrebet på luksus, og nærmere bestemt på et bestemt kvindebillede knyttet til alder og klasse. I den forstand stiller projekt også spørgsmål om hvilken type kvindelighed der er plads til i moden.

VERDEN er vigtig som en horisont for min forskning. Et globalt perspektiv betyder selvfølgelig ikke at man kan undersøge det hele på en gang, men ved at følge forbindelser mellem forbrug og produktion, der går på tværs af landegrænser, kommer man også til at stille spørgsmål ved den måde man normalt tænker på samfund og kultur. I mit arbejde med designere fra Japan og Kina fandt jeg frem til en dobbelthed – på den ene side skal de ikke-vestlige designere konkurrere på lige økonomiske og institutionelle vilkår med deres vestlige modstykker, på den anden side forventes det, at de overfor pressen præsenterer sig selv som eksotiske væsner der er omgivet af en fremmed kultur.

Det globale perspektiv følger jeg videre i pelsprojektet, der har ført mig ind i et meget internationalt produktionssystem hvis knudepunkter er Danmark, Hong Kong/Kina og Grækenland. I de kommende år planlægger jeg at arbejde videre med pels, blandt andet ved at se nærmere på den pels der findes i danske samlinger.

Marie Riegels Melchior præsenterede sit ph.d.-projekt: "Dansk mode – en materialkultural analyse af dansk modes designmetoder og identitet", som netop er påbegyndt som resultat af et ph.d.-stipendium samfinansieret af hhv. Danmarks Designskole og Kunstindustrimuseet på baggrund af økonomiske midler fra Kulturministeriets Forskningsfond og Manufakturhandler Foreningen Kjøbenhavn's Almene Fond.

I korthed ser MRM i projektet nærmere på dansk mode og undersøge, hvad det er som kendetegner denne nu som tidligere. Således undersøger projektet de sidste 50 års dansk modehistorie – et område som ikke

tidligere er blevet systematisk undersøgt. Hovedvægten i undersøgelsen ligger på modens designproces, dvs. på tøjets tilblivelse fra ide til realitet og herunder på de mange forskellige forhold og instanser som spiller ind i den proces. Projektet er en kvalitativ undersøgelse og baserer sig på feltarbejde bestående af historiske kildestudier, interviews og deltagerobservation.

Kirsten Toftegaard og Marie Riegels Melchior: Samspelet mellem konfektion og skrædderi.

I nær tilknytning til dette ph.d.-projekt præsenterede Marie Riegels Melchior endvidere et samarbejdsprojekt mellem MRM og Kirsten Toftegaard, under titlen "Industrialismens skrædderi". Projektet arbejder inden for tidsperioden 1950 og til i dag og har som sit fokus, at undersøge skrædderiets udvikling set i samspil med modebranchens udvikling i denne periode.

Tove Engelhardt Mathiassen: Bryllupstøj i de sidste 40 år.

Siden midten af maj har Den Gamle By samlet på bryllupstøj fra de sidste 40 år i en aktiv indsamlingskampagne. – Interessen har været overvældende, og det muliggør at skabe et endog meget spændende materiale til videre forskning i denne periode. – Den Gamle By samler på så komplette helheder som muligt, så meget gerne begge parter tøj samt alle mulige former for skriftlig og billeddokumentation. – Samtidig kan jeg via mine interviews med giverne få kortlagt en række forhold omkring deres valg af tøj til den store dag. – Næste år er det planen at publicere resultaterne.

(også fra denne arbejdsgruppe er der referater på den interne side)

Dragtnyt

Helle Leilund, Nationalmuseet: Om nye initiativer i puljens regi. Kirsten Toftegaard fremlagde Helles indlæg om et initiativ, der har sit udspring i dragtpuljen.

Anja Jørgensen fra Frilandsmuseet, Maj Ringgaard fra Nationalmuseets bevaringsafdeling, Kirsten Toftegaard fra Kunstindustrimuseet og Helle Leilund har nedsat en gruppe under dragtpuljen, og den planlægger at tage følgende initiativer:

Vi vil gerne være arrangørgruppe, og tage initiativ til at forestå en foredragsrække på 4 foredrag i 2005. Og vi vil gerne invitere dragtpuljens medlemmer. Ideen er altså ikke i første omgang at holde en offentlig forelæsningsrække, men en intern række for puljemedlemmerne.

Foredragene afholdes i Københavnsområdet.

De afholdes sent eftermiddag-tidlig aften.

Der er 4 på et år, hvoraf det første er i januar 2005, det næste i maj 2005, og to i efteråret.

Den anden gode idé vi fik var at arrangere en studietur: Der sker en hel del på dragtfronten i Belgien og omegn for tiden. Derfor arbejder vi videre med muligheden for at arrangere en studietur til Antwerpen, Brugge, Bruxelles. Tidsmæssigt har det lidt længere udsigter. I juni 2005 er der møde i ICOM's costume committee i Berlin, og derfor vil vi ikke arrangere noget her, men vente til foråret 2006.

Kirsten Toftegaard, Kunstindustrimuseet: Om modemuseet i Antwerpen efter et besøg i februar 2003:

Omkring 1. september 2002 åbnede MoMu – ModeMuseum Provincie Antwerpen, hvis nyeste opholdsted ligger på Nationalestraat i det tidligere Hotel Central bygget i 1894 i en del af Antwerpen, der blev bebygget i slutningen af 1800-tallet i parisisk stil. Bygningens ydre er ført tilbage til sin oprindelige stil, mens bygningens indre er fornyet fuldstændig.

Museet har sin oprindelse i 1930, hvor en gruppe historikere besluttede at opbygge et kulturhistorisk museum, der skulle afspejle alle aspekter af flamsk kultur. I 1977 blev den tekstile samling udskilt fra resten af museet, og den hastigt voksende samling fik så sit nye museum i 2002.

På første sal i den centrale udstillingshal vises hvert år to tematiske udstillinger. Man arbejder ud fra, at hver udstilling skal scenograferes, og man forsøger at arbejde med så lidt fast udstillingsinventar som muligt. Man mener, at glas mellem genstande og publikum skaber en psykisk barriere for den fulde oplevelse. Det skal blive spændende at se, hvorledes man på fremtidige udstillinger vil undgå brugen af glas. På åbningsudstillingen "Backstage – Selection 1" var det ikke lykkedes.

I stueetagens galleri udstilles hvert år fire mindre projekter, der kan være beklædning, men det kan også være projekter, der relaterer sig til mode såsom fotografi, film, video, arkitektur eller design. Hovedtanken er, at man vil forsøge at få overraskende og eksperimenterende vinkler på moden.

Vesiden af den centrale udstillingshal, har MoMu et udstillingsrum kaldet "White Box" på 150 kv.m. afsat til at præsentere samlingen, men dog ikke permanent.

Det er interessant, at bygningen foruden museum/bibliotek også rummer det belgiske Fashion Academy og The Flanders Fashion Institut, som er

den kommercielle del af huset, d.v.s. branchens organisation. Hvilken betydning de tre institutioner under samme tag kan få for hinanden, vil blive spændende at iagttage i fremtiden.

MoMu har 600 kv.m. magasin med moderne system af kasser og to restaureringsatelier. Biblioteket med en 250 kv.m. stor læsesal har 15.000 numre – 11.000 bøger og en stor samling journaler, udstillingskataloger, dokumenter, postkort, kniplingsmønstre, vævemønstre, snitmønstre og et større arkiv om emnet middelalderbroderi.

Foruden samlingen af dragt og tekstil, indeholder samlingerne også arkiver af fotografier, plakater, invitationer, pressemapper og video 's af modeshow.

Omkring 5.000 ud af museets 15.000 genstande er foreløbig lagt i en database. Arbejdet med at indlægge den resterende 2/3 del af samlingen i database er prioriteret højt i de kommende år som et led i at synliggøre samlingen.

Personalebemandingen til det meget ambitiøse program synes ikke helt at harmonere, men det er alligevel svært at bedømme, da det ikke oplyses, hvor meget man satser på ekstern arbejdskraft.

Marie Louise Nosch: Centre for textile research.

Summary

Centre for Textile Research (CTR) will in 2005-2010 focus on textile history. This is carried out in a substantial research program, as well as in the research training of young scholars, and in a variety of activities around textile history, involving the modern Danish textile industry, design schools, an exhibition, seminars and conferences, and courses in textile history on all academic levels.

The designated leader is Dr. Marie-Louise Nosch, and as scientific project manager, archaeologist Ulla Mannering. CTR will be advised by a scientific board of textile specialists.

The importance of textiles cannot be underestimated in the history of mankind. The scientific mission of CTR is to promote, expand and consolidate textile research in the academic world. CTR aims at:

1. Establishing a visual and explicit research with national and international references setting new standards for future textile research.
2. Exploring and tying together the international textile knowledge.

3. Achieving new results by conducting scientific programs in new research fields and by inspiring young scientists to include textiles in their research.

In the CTR research program, the origins and early developments of textile technology are investigated in collaboration with leading international scholars. The focus is on various groups of textile sources from different periods and cultures. Despite the differences, the textile technology shares similar features. The research in textile development and technology is necessary because this early and extremely time consuming technology influences the development and organisation of later technologies. In the research program, textile production is investigated from two groups of sources of excellent quality: the Bronze and early Iron Age costumes in Danish collections, and the archaeological, epigraphical and iconographical sources from the Mediterranean. The combination is new and original and justified by the common textile technology in these areas and periods.

In addition, CTR will train four Ph.D. students from various fields of the Humanities. Four visiting professors will spend their research time in CTR. At least five young scholars from France, Canada, Poland, USA and Sweden will work at CTR. Further post doc. grants and scholarships will be awarded in open international competition to textile specialists or other scholars working on various aspects of textile and costume.

Since textile research is a neglected area, CTR will invest in activities which establish and consolidate an infrastructure of the research area: this includes manuals, web based newsletter, republication and new analyses of important find groups of archaeological textiles and a systematic study of tools based on empirical evidence and on experimental archaeology. This will facilitate the communication and exchange with other parts of the Humanities and provide a position of textile studies in the cultural history. This will enable the establishment of a strong and visual research orientation and set out a new standard of research in this area for the next generations.

CTR will be located at the University of Copenhagen in close collaboration with the Saxo Institute and with the National Museum. Further collaborators are the universities in Borås, Manchester, Trondheim, Lund and Lyon.

Bemærk efter dragt- og tekstilpuljemødet i København har Marie Louise meddelt, at centret er en realitet!

Nyt om hjemmesiden.

Mild opsang:

I skal huske at bruge den! – Husk at sende oplysninger ind om udstillinger og publikationer, konferencer m.v. Meget lav respons på litteraturlisten angående jeres artikler og bøger om tekstiler i jeres samlinger. Send endelig ind, så de kan komme på hjemmesiden.

Vi er nu oppe på niveau med de engelske oversættelser af dragtsamlingspræsentationerne. Tak til Katia.

Tak til Karen Jacobi for det store arbejde med at vedligeholde siden.

Næste møde bliver et forårsmøde i København. Tidspunkt følger.

Foreløbige hovedtema er tekstilfund fra 1700tallet på A.P. Møller grunden.

Med venlig hilsen

Tove Engelhardt Mathiassen